Jubíleumi Szakmai Nap

Bonyhád, 2014. június 19.

Fél évszázad a magyartarka tenyésztés szolgálatában

Friebert Anikó
Pannóna-Állattenyésztő Kft.
ügyvezető

A fajta meghonosodása Tolna vármegyében

A magyartarka fajta kialakulásában fontos szerepet játszott Bonyhád.

A XIX. század végén alakult ki a piros tarka szarvasmarha fajta, melyet az 1892-1893. évi kiállításon Perczel Dezső nevezett el bonyhádinak.

Ekkor még nem volt egységes, de a legtöbb tejet termelő fajtának tekintették. Az egész ország területén keresték, sőt az országhatáron kívül is híre volt.

A két világháború közti időben a fajta egységesedett és tovább nőtt a tejtermelés mértéke. A megalakult szarvasmarha szövetségek indították el a tejtermelés ellenőrzést ebben a régióban is.

A múlt

Mint sok más újításban, ebben is a nagybirtokok mutattak példát a kis és középparaszti gazdaságoknak. A Perczelek piros tarka állománya ismert volt országszerte.

A II. világháború után az ország szarvasmarha állományának 2/3-a elpusztult, így ebben a térségben is újra kellett indítani a tenyésztést.

Az ötvenes években indult el az erőszakos szövetkezesítés, mely az uradalmaktól, kis és középparasztoktól vette el a teheneket és kényszerítette őket a szövetkezésbe.

A tenyésztői munka kezdete

Bonyhádon több szövetkezetek is alakult, melyek magyartarka tenyésztéssel is foglalkoztak, közülük a legsikeresebb a Petőfi Termelőszövetkezet volt.

1964. évtől, tehát éppen 50 éve törzstenyészet.

A szövetkezet területén szétszórt istállókból az 1971. évben átadott szakosított telepre kerültek a magyartarka egyedek.

1973. évben a törzstenyészetek országos átlaga - 282 nap - 3747 kg volt 3,82% zsírtartalommal

a bonyhádi átlag – 280 nap - 3933 kg volt 3,87% zsírtartalommal

A tenyésztői munka kezdete

A ’60-as évek végéről, Bonyhádról származó tenyészbikák nagyban meghatározták a magyar tenyésztést:

2197 Planet
3508 Paulus
4204 Izmos

A tenyésztői munka kezdete

Döntő fordulat: 1025/1972 sz. MT határozat
elrendelte a termelési irányok szétválasztását

⇓

Specializáció

⇓

fajtaátalakító keresztezés holstein-frízzel
(tejirányú szakosodás)

A jogelőd szövetkezetek – Bonyhád, Majos, Kakasd - vezetői nem hajtották végre a keresztezési programot, ezért gyakran álltak a szőnyeg szélén a járási, megyei pártbizottságon.

Ebben a térségben a magyartarka fajta fennmaradt!

A tenyésztői munka kezdete

A ’70-es években is sok értékes tenyészbikát adott a köztenyésztésnek Bonyhád:

5107 Félix
5384 Sátán
5385 Fáma
5386 Fábián
6833 Hajdú
6907 Hadrián
7335 Hári

A közel múlt

A Pannónia Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 1983. évben alakult és gazdálkodott 6640 ha területen.

Jogelődjei:

- **Bonyhádi Petőfi**
- **Majosi Aranykalász**
- **Bonyhádi Ezüstkalász**
- **és a Kakasdi Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezetek**

2001. évi Közgyűlés Pannónia Mezőgazdasági Részvénytársasággá alakította át, ahol az addigi üzletrészek forgalom képes részvénnyé alakultak

A tenyésztői munka kezdete

A ’80-as évek nagyhírű, ivadék teljesítmény vizsgálatban indult Bonyhádról származó tenyészbikák:

9085 Báró
10794 Felejtő
10794 Füttyös
11594 Hites
12845 Lehel

11594 Hites Sack

Szaporodásbiológiai adatok 1995-2001

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Termékenyítési index % (tehén)	2,12	1,96	1,76	1,58	1,67	1,73	1,7
Termékenyítési index (növendék üsző)	1,8	1,65	1,34	1,41	1,79	1,55	1,43
Borjazási % *	103	102	109	112	100	115	124
Induló tehénállományra vonatkoztatott borjúszaporulat %	69	74	76	72	66	79	86
Vemhességi időköz	114	108	98	106	103	93	87
Két ellés közti idő	402	390	399	386	392	389	380

*: élve született borjak száma/ átlagos tehén létszám X 100

A Pannónia környezeti adottságai

- **Lehullott csapadék éves átlaga: 660 mm**

  (legkevesebb: 409 mm 1988-ban, legtöbb: 1014mm 2010-ben
- **Évi napsütéses órák száma: 2200-2500 óra**
- **Fagyos napok száma: 75 nap**
- **Tenyészidő napi átlaghőmérséklete: 17 °C**
- **Talaj minőség átlagos aranykorona érték: 23 AK**

  mezőségi vályog talaj, csernozjom barna erdőségi talaj

  (szántók: 29 AK)

Gazdálkodási körülmények 2012

A ZRt. Mezőgazdasági alaptevékenysége növénytermesztésből és állattenyésztésből áll. 2012 évben 2985 ha területen gazdálkodott.

Egységnyi hozamok a főbb szántóföldi növényeknél t/ha.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Búza	4,8	4,8	4,1	5,1	5,5	6,0
Kukorica	7,7	6,3	6,2	7,2	4,8	5,5
Napraforgó	2,4	2,5	2,2	3,1	3,0	2,9
árbevétel	499	261	395	357	1021	328

A Pannónia Zrt. összes árbevételének 52%-át a növénytermesztés 48%-át az állattenyésztés adta

Az utóbbi idők fejlesztése az állattenyésztésben

2002. előtt az állatállomány 3 telepen található:

I. számú telep Bonyhád 350 tehén
II. számú telep Kakasd 400 tehén
üsző nevelő telep Jung major

2002. évtől rekonstrukció Bonyhádon (I. sz. telep):

a három 108 férőhelyes istálló közötti tér lefedésre került a zárt kötött tartásmód kötetlen mélyalmos rendszerré alakult, megépült a 2x12 állásos De Laval rendszerű fejőház. A kakasdi telep állat állománya Bonyhádra került.

A fejlesztések következményei

A 2002. évben megvalósult felújítás az új környezet okozta stressz átmeneti termelés csökkenéssel járt, de hamarosan előnyei is jelentkeztek és 2007. évben a laktációs termelés már meghaladta a 6700 kg-os átlagot.

Az előnyök mellett a hátrányok is jelentkeztek. A mélyalmos rendszer sok alomszalmát igényel és a képződött nagy mennyiségű szerves trágya elhelyezése is gondot jelentett.

Ennek megoldására felmerült a biogáz üzem létesítésének gondolata, ehhez azonban a mélyalmos rendszerben képződött trágya nem megfelelő.

Újabb átalakítás, építkezés

2008. évben a telepen újabb építkezés kezdődött.
Kettő 334 férőhelyes új termelő istálló építésébe kezdtünk, matracos pihenő boxokkal, automata trágyakihúzóval, mozgatható oldalfüggönnyel. Istállónként 36 ventilátor került beépítésre a nyári hőstressz elleni védelem érdekében.
Az így képződött trágya már felhasználható lett a biogáz üzem számára, ami így ma teljes kapacitással működik.
Átalakításra kerültek a régi istállók is.

2009 Európai Hegyi Tarka Tenyésztők Kongresszusa Bonyhádon

A régi istállók az átalakítás után

2009 EVF Kongresszus

Borjúnevelés

A fejlesztések eredménye

2011. évben a termelés nagyot növekedett és az ország legjobb eredményét értük el:

	Tehén létszám	Tej kg	Zsír %	Feh. %	Két ellés közti idő
2011	826	7243	4,26	3,42	389
2012	832	6884	4,23	3,52	390
2013	834	6713	4,29	3,52	390

Az induló tehén létszámra vetített borjúszaporulati mutató 80 % feletti

A tenyésztői munka napjainkban

A tenyészbika a katalógusban ma is forgalmazható a bonyhádi tenyészetből származó tenyészbikák:

18427 Csipet
19300 Érmes
20063 Füller
20948 Göcsej
21522 Gerezd
21941 Hüvelyk

OMÉK 2013

Első díj elsőborjas kategória

Pannónia-Állattenyésztő Kft. megalapítása

2013. évben a Pannónia Mezőgazdasági Zrt. Közgyűlése megalapította a Pannónia-Állattenyésztő Kft-t, mely 1642 ha területen gazdálkodik. A magyartarka tenyésztés és a biogáz üzem tartozik hozzá. Szántó területein a mintegy 2000 magyartarka egyed számára termeli meg a takarmányt.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!